

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Διεύθυνση Οικονομικής Ανάλυσης

Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις

Έρευνα Συγκυρίας Β' Εξάμηνο 2019

Ιανουάριος 2020

Η ανάκαμψη της επιχειρηματικής εμπιστοσύνης διαχέεται σε όλη την οικονομία και αποκτά πλέον ευρεία βάση

Δείκτης εμπιστοσύνης ^[1]

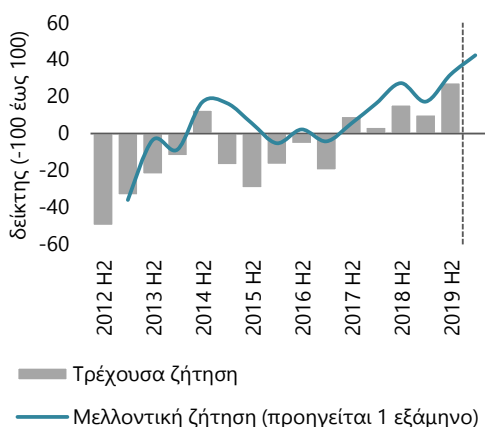
Πηγή: Έρευνα συγκυρίας Εθνικής Τράπεζας

Συνεχίζεται με επιταχυνόμενο ρυθμό και για 5^ο συνεχές εξάμηνο η ανοδική πορεία του Δείκτη Εμπιστοσύνης των ελληνικών ΜμΕ. Αναλυτικότερα, ο Δείκτης κατά το 2^ο εξάμηνο του 2019 πέτυχε νέο υψηλό 10ετίας φθάνοντας τις 26 μονάδες, παρουσιάζοντας αύξηση 8 μονάδων από το προηγούμενο 6μηνο (και 13 μονάδων σε σχέση με ένα χρόνο πριν).

Ανοδικά κινούνται και οι αναπτυξιακοί στόχοι των ΜμΕ, με το 71% του τομέα να δηλώνει πως σχεδιάζει την υλοποίηση στρατηγικής ανάπτυξης, έναντι ποσοστού μόλις 55% στις αρχές 2019.

[1] Ο δείκτης αντιστοιχεί στο καθαρό ισοζύγιο των απαντήσεων, για μείωση (-100), σταθερότητα (0) και αύξηση (+100).

Συνθήκες ζήτησης ^[2]

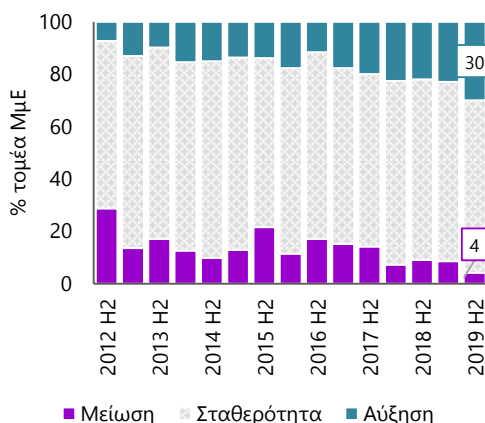
Πηγή: Έρευνα συγκυρίας Εθνικής Τράπεζας

Στην διαχρονικά ανοδική πορεία του Δείκτη Εμπιστοσύνης συμβάλλει καθοριστικά η βελτίωση των προσδοκιών ζήτησης των ΜμΕ, με τους δείκτες τρέχουσας και μελλοντικής ζήτησης να παρουσιάζουν βελτίωση της τάξης των 20 μονάδων κατά την τελευταία διετία, διατηρούμενοι από τα μέσα 2017 σε θετικό έδαφος.

Οι δύο δείκτες δείχνουν να συνεχίζουν την πορεία ανάκαμψης τους επιτυγχάνοντας κατά το δεύτερο εξάμηνο 2019 νέο υψηλό 8ετίας, με τον δείκτη τρέχουσας ζήτησης να φθάνει τις 28 μονάδες και τον δείκτη μελλοντικής ζήτησης τις 42 μονάδες.

[2] Ο δείκτης αντιστοιχεί στο καθαρό ισοζύγιο των απαντήσεων, για μείωση (-100), σταθερότητα (0) και αύξηση (+100). Ως τρέχουσα ζήτηση ορίζονται οι συνθήκες ζήτησης τους προηγούμενους 6 μήνες και ως μελλοντική οι συνθήκες ζήτησης τους επόμενους 6 μήνες.

Απασχόληση

Πηγή: Έρευνα συγκυρίας Εθνικής Τράπεζας

Το βελτιούμενο οικονομικό κλίμα και η εντονότερη αναπτυξιακή στόχευση των ΜμΕ, συμβάλουν στην διαμόρφωση θετικότερων προσδοκιών απασχόλησης.

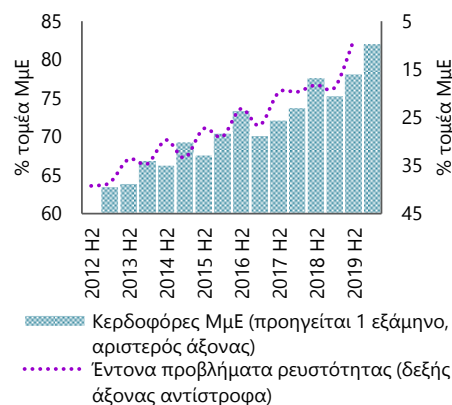
Συγκεκριμένα, το ποσοστό των ΜμΕ που εκτιμά μείωση της απασχόλησης έχει πέσει κάτω από το 5% του τομέα (έναντι σχεδόν 10% στις αρχές 2019 και 20% στα τέλη 2015).

Παράλληλα εξίσου σημαντική είναι η αύξηση των ΜμΕ που προβλέπουν άνοδο της απασχόλησης – σχεδόν το 1/3 του τομέα (έναντι 23% στις αρχές 2019 και 14% στα τέλη 2015).

Κερδοφορία & Ρευστότητα

Η καλή πορεία των πωλήσεων κατά το 2^ο εξάμηνο του 2019 οδήγησε σε περαιτέρω **ανάκαμψη του αριθμού των κερδοφόρων ΜμΕ** με το μερίδιό τους να αυξάνεται στο 82% του τομέα, επίδοση βελτιωμένη κατά 18 ποσοστιαίες μονάδες συγκριτικά με την κατάσταση του 2012.

Ταυτόχρονα **σημαντική μείωση παρουσιάζει το ποσοστό των ΜμΕ που αντιμετωπίζουν έντονα προβλήματα ρευστότητας**, υποχωρώντας κάτω από το όριο του 10% (έναντι 19% το προηγούμενο εξάμηνο και 39% το 2012).

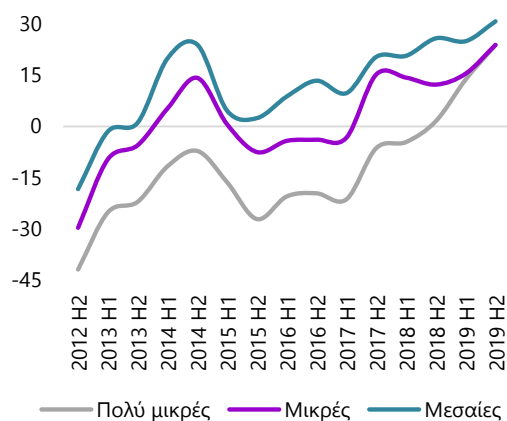

Πηγή: Έρευνα συγκυρίας Εθνικής Τράπεζας

Δείκτης εμπιστοσύνης ανά μέγεθος

Ιδιαίτερα ενθαρρυντικό είναι το γεγονός ότι **η τάση ανάκαμψης του Δείκτη Εμπιστοσύνης έχει αποκτήσει ευρύτερη βάση**. Συγκεκριμένα, η ανοδική πορεία του Δείκτη δεν στηρίζεται πλέον μόνο στις μεσαίες και μικρές επιχειρήσεις (κινούνται σε θετικό έδαφος τουλάχιστον από το 2017) αλλά και στις πολύ μικρές επιχειρήσεις (πωλήσεις κάτω των €0,5 εκ.). Ειδικότερα, οι πολύ μικρές επιχειρήσεις, μετά από μια μακρά περίοδο αρνητικών επιδόσεων, καταφέρνουν τους τελευταίους 12 μήνες όχι μόνο να επανακάμψουν σε θετικό έδαφος αλλά και να φθάσουν σε επίδοση τις μεγαλύτερου μεγέθους επιχειρήσεις καλύπτοντας το κενό που είχε δημιουργηθεί. Δεδομένου μάλιστα ότι οι πολύ μικρές επιχειρήσεις στηρίζονται σε μεγάλο βαθμό στην εγχώρια αγορά, οι βελτιωμένες προσδοκίες τους συμβαδίζουν με την αναμενομένη ανάκαμψη στην ιδιωτική κατανάλωση.

*Τα μεγέθη των επιχειρήσεων στην παρούσα ενότητα διακρίνονται βάσει του κύκλου εργασιών τους ως εξής (σε εκ. €): Πολύ μικρές (0 – 0,5), Μικρές (0,5 – 2,5) και Μεσαίες (2,5 – 10)

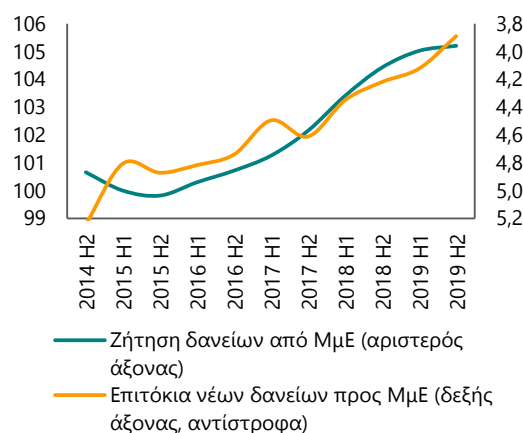

Πηγή: Έρευνα συγκυρίας Εθνικής Τράπεζας

Κερδοφορία & Ζήτηση για Δάνεια

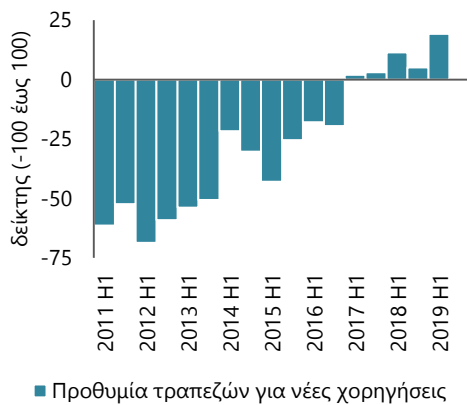
Επιπρόσθετα της συνολικής βελτίωσης του οικονομικού κλίματος (σε επίπεδο δείκτη εμπιστοσύνης, κερδοφορίας και ζήτησης), διαρκώς **εντονότερη είναι η διάθεση των επιχειρήσεων να αναζητήσουν τραπεζικό δανεισμό** για την κάλυψη των χρηματοδοτικών αναγκών τους.

Η τάση αυτή τροφοδοτείται τόσο από την σημαντική μείωση των επιτοκίων – φθάνει τις 2 ποσοστιαίες μονάδες τα τελευταία 5 χρόνια – αλλά και την σταδιακή σταθεροποίηση της ελληνικής οικονομίας μετά την πολυετή οικονομική κρίση.

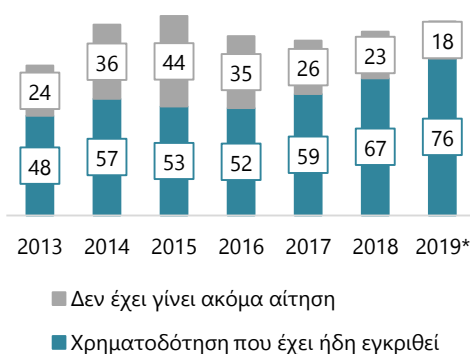
Πηγές: Τράπεζα της Ελλάδος, εκτιμήσεις Εθνικής Τράπεζας

Προσφορά δανείων

Πηγή: ECB SAFE report, εκτιμήσεις Εθνικής Τράπεζας

Δείκτης Κάλυψης Χρηματοδοτικών Αναγκών ΜμΕ (EE=100)

Πηγή: ECB SAFE report, εκτιμήσεις Εθνικής Τράπεζας

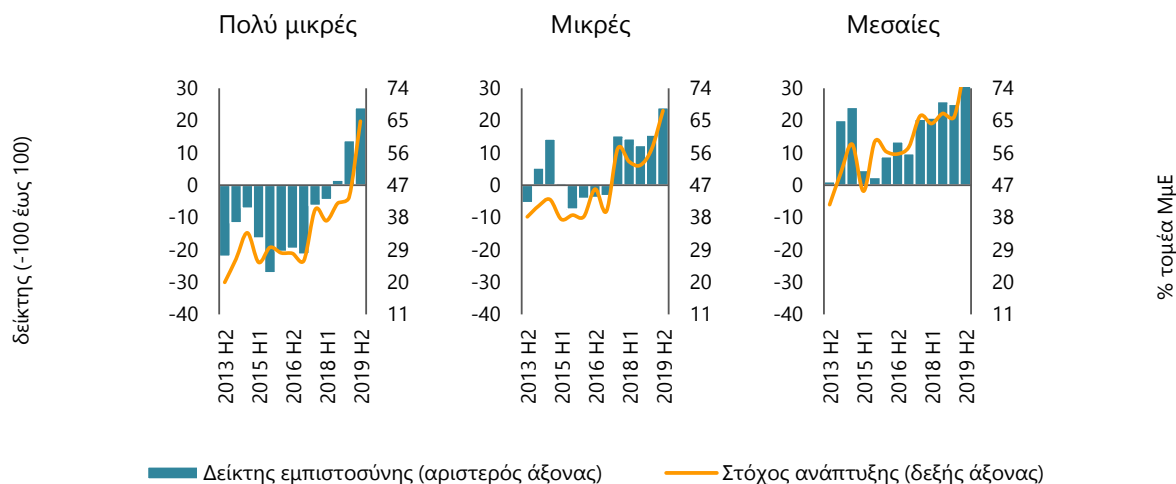
Ταυτόχρονα με την υψηλότερη διάθεση των επιχειρήσεων για αναζήτηση χρηματοδότησης μέσω τραπεζικού δανεισμού **συνεχίζει να βελτιώνεται το περιβάλλον χρηματοδότησης**, με τον τραπεζικό τομέα να είναι περισσότερο πρόθυμος να ενισχύσει τις επιχειρήσεις με νέα δανειακά κεφάλαια.

Η ανάκαμψη της ζήτησης και της κερδοφορίας των ΜμΕ, βοηθά στην περαιτέρω **βελτίωση του Δείκτη κάλυψης χρηματοδοτικών αναγκών των ΜμΕ**. Πιο συγκεκριμένα, ο Δείκτης εγκεκριμένης χρηματοδότησης επιτυγχάνει την υψηλότερη επίδοση των τελευταίων 7 ετών, φθάνοντας στο 76% του ευρωπαϊκού μέσου όρου. Ταυτόχρονα μειώνεται αισθητά ο αριθμός των ΜμΕ που διστάζουν να αιτηθούν νέας χρηματοδότησης, επιβεβαιώνοντας έτσι την μεγαλύτερη διάθεση των ΜμΕ στην αναζήτηση δανειακών κεφαλαίων για την κάλυψη των αναγκών τους.

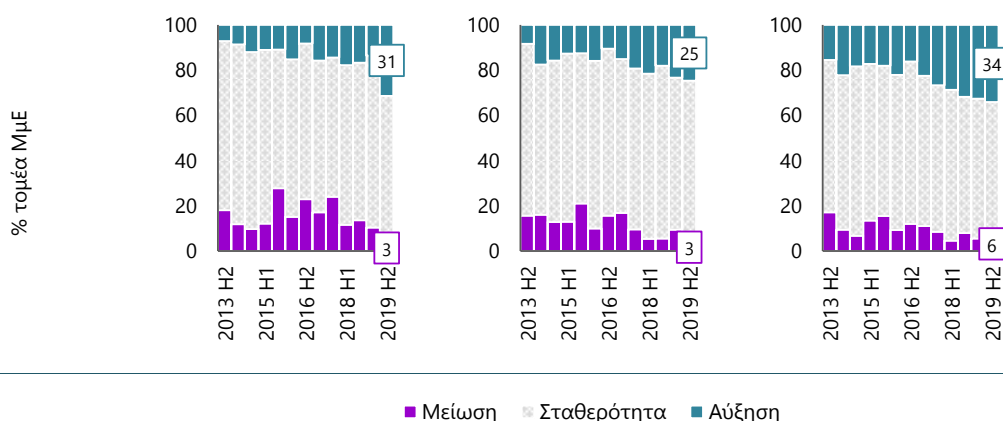
* 2019 βάσει στοιχείων του 1^{ου} εξαμήνου.

Παράρτημα Ι: Ανάλυση ανά μέγεθος ^[1]

Δείκτης εμπιστοσύνης

Απασχόληση

[1] Τα μεγέθη των επιχειρήσεων στην παρούσα ενότητα διακρίνονται βάσει του κύκλου εργασιών τους ως εξής (σε εκ. €): Πολύ μικρές (0 – 0,5), Μικρές (0,5 – 2,5) και Μεσαίες (2,5 – 10)

[2] Ο δείκτης αντιστοιχεί στο καθαρό ισοζύγιο των απαντήσεων για μείωση (-100), σταθερότητα (0) και αύξηση (+100).

Πηγή: Έρευνα συγκυρίας Εθνικής Τράπεζας

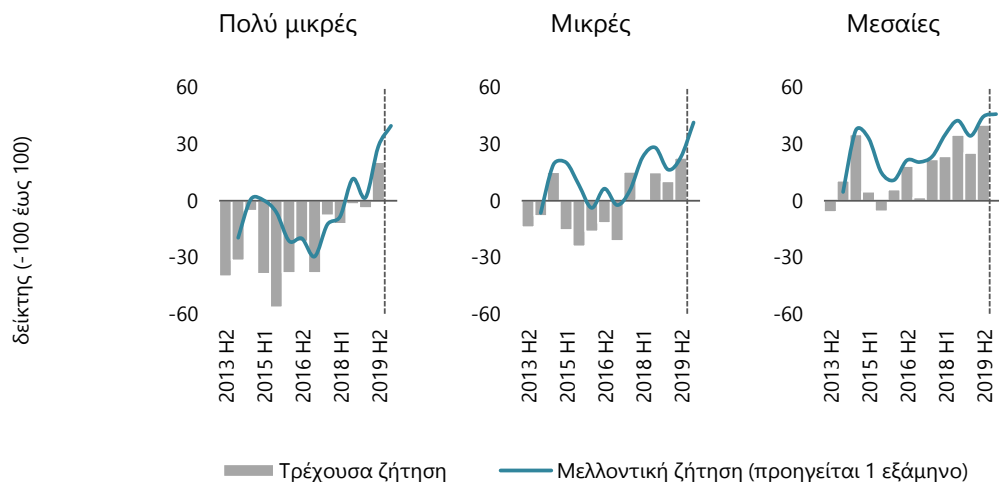
Εξετάζοντας τα επιμέρους μεγέθη των ΜμΕ, **θετικότερα ξεχωρίζουν οι πολύ μικρές επιχειρήσεις** καθώς καταγράφουν τις μεγαλύτερες βελτιώσεις σε όλους τους επιμέρους δείκτες.

Ειδικότερα σε επίπεδο δείκτη εμπιστοσύνης και στόχων ανάπτυξης, οι πολύ μικρές επιχειρήσεις καταγράφουν σημαντική άνοδο – 10 μονάδων και 21 μονάδων αντίστοιχα – επιτυγχάνοντας έτσι σύγκλιση των προσδοκιών κυρίως με τις μικρές επιχειρήσεις και σε μικρότερο βαθμό με τις μεσαίες επιχειρήσεις (24 έναντι 24 & 31 μονάδων αντίστοιχα στον δείκτη εμπιστοσύνης και 65% έναντι 68% & 81% αντίστοιχα για τον στόχο ανάπτυξης).

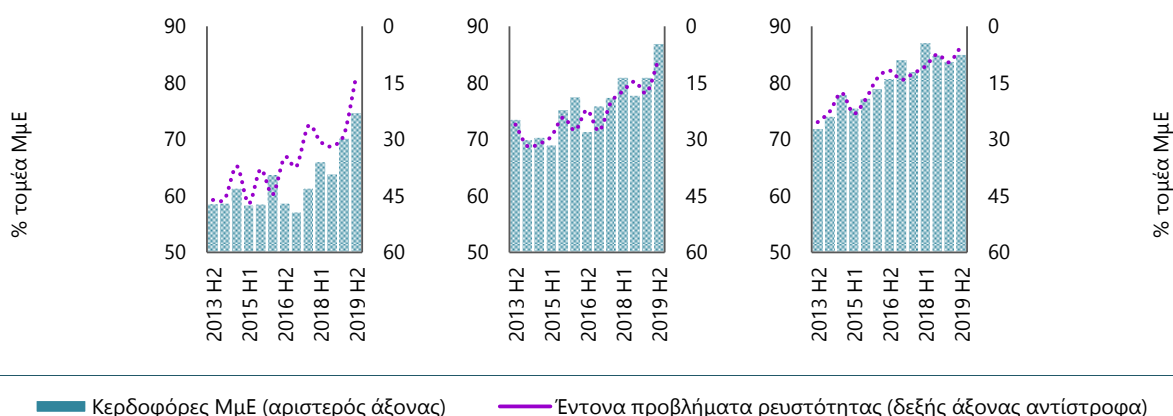
Η σημαντική βελτίωση των προσδοκιών για τις πολύ μικρές επιχειρήσεις – μετά από μια παρατεταμένη περίοδο χαμηλών επιδόσεων – αντικατοπτρίζεται και στις προοπτικές απασχόλησης, όπου το 31% των πολύ μικρών ΜμΕ αναμένει αύξηση (αύξηση 17 ποσοστιαίων μονάδων), ξεπερνώντας μάλιστα με την επίδοση αυτή τις μικρές επιχειρήσεις – παρουσίασαν μικρή άνοδο 2 ποσοστιαίων μονάδων φθάνοντας στο 25% – και πλησιάζοντας τις επιδόσεις των μεσαίων επιχειρήσεων (στο 34% του τομέα με αύξηση 1 ποσοστιαίας μονάδας).

Θα πρέπει επίσης να επισημάνουμε ότι η υποχώρηση του ποσοστού των ΜμΕ που εκτιμούν μείωση της απασχόλησης κάτω από το 5% οφείλεται στις πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις, οι οποίες και βελτίωσαν τις επιδόσεις τους κατά 7 και 6 ποσοστιαίες μονάδες αντίστοιχα (από 10% σε 3% για τις πολύ μικρές και από 9% σε 3% για τις μικρές επιχειρήσεις).

Εξέλιξη Ζήτησης

Κερδοφορία & ρευστότητα

[1] Τα μεγέθη των επιχειρήσεων στην παρούσα ενότητα διακρίνονται βάσει του κύκλου εργασιών τους ως εξής (σε εκ. €): Πολύ μικρές (0 – 0,5), Μικρές (0,5 – 2,5) και Μεσαίες (2,5 – 10)

[2] Ο δείκτης αντιστοιχεί στο καθαρό ισοζύγιο των απαντήσεων για μείωση (-100), σταθερότητα (0) και αύξηση (+100).

Πηγή: Έρευνα συγκυρίας Εθνικής Τράπεζας

Αντίστοιχη είναι η εικόνα και στους δείκτες ζήτησης και κερδοφορίας, με τις πολύ μικρές επιχειρήσεις να επιτυγχάνουν σημαντική ενίσχυση των επιδόσεων τους.

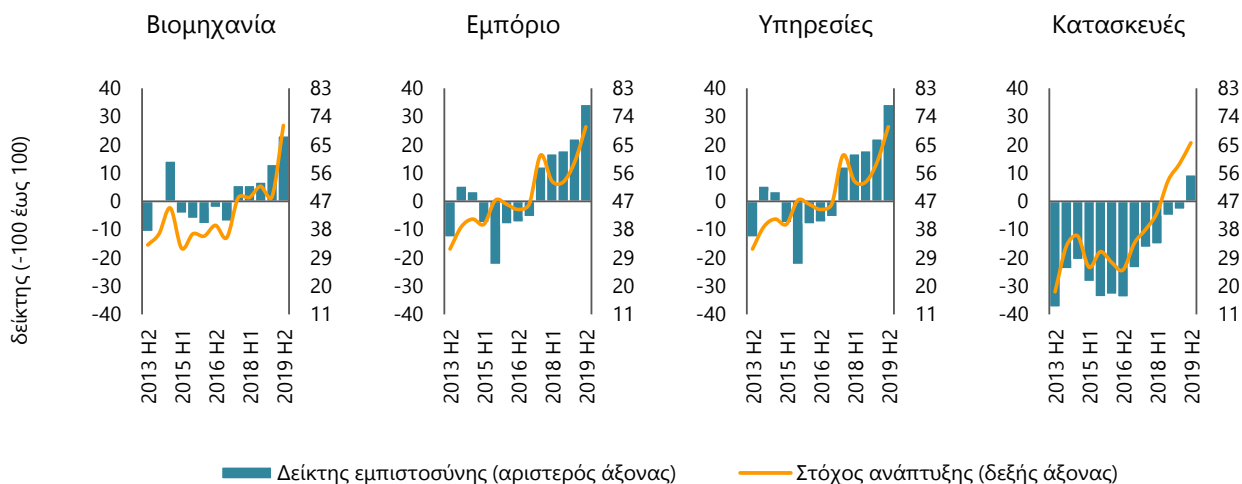
Αναλυτικότερα οι πολύ μικρές ΜμΕ πέτυχαν σημαντική ενίσχυση του δείκτη τρέχουσας ζήτησης κατά 25 μονάδες – επιβεβαιώνοντας τις προβλέψεις – και περνώντας για πρώτη φορά σε θετικό έδαφος από το 2012. Ταυτόχρονα οι επιχειρήσεις ενισχύουν τις θετικές εκτιμήσεις τους για την μελλοντική ζήτηση, καταγράφοντας άνοδο 11 μονάδων (από 29 σε 40 μονάδες).

Σημαντική αύξηση καταγράφεται στην τρέχουσα ζήτηση των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (+13 και +15 μονάδες αντίστοιχα), ωστόσο συγκρατημένο προβληματισμό δημιουργεί η στασιμότητα του δείκτη μελλοντικής ζήτησης για τις μεσαίες επιχειρήσεις (αύξηση κατά μόλις 1 μονάδα). Αντιθέτως οι μικρές επιχειρήσεις ενισχύουν τις προσδοκίες τους για την μελλοντική ζήτηση, η οποία καταγράφει άνοδο 18 μονάδων.

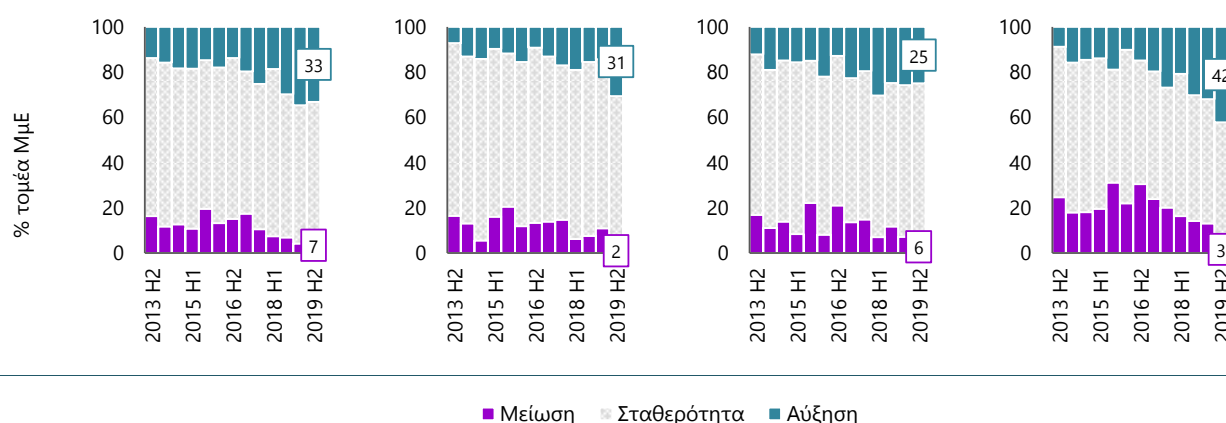
Η θετική πορεία της ζήτησης ενισχύει σημαντικά την κερδοφορία όλων των επιμέρους μεγεθών, με τις πολύ μικρές και μικρές να ξεχωρίζουν θετικότερα (αύξηση 5 & 6 μονάδες αντίστοιχα έναντι μόλις 1 μονάδας για τις μεσαίες). Επιπλέον, συνεχίζει ο περιορισμός των προβλημάτων ρευστότητας να αποτελεί κοινό χαρακτηριστικό των 3 μεγεθών, με μόλις το 13% των πολύ μικρών ΜμΕ να αντιμετωπίζει τέτοιου είδους προβλήματα και τα αντίστοιχα ποσοστά για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις να είναι 9% και 5%.

Παράρτημα II: Ανάλυση ανά κλάδο

Δείκτης εμπιστοσύνης

Απασχόληση

Ο δείκτης αντιστοιχεί στο καθαρό ισοζύγιο των απαντήσεων για μείωση (-100), σταθερότητα (0) και αύξηση (+100).

Πηγή: Έρευνα συγκυρίας Εθνικής Τράπεζας

Η βελτίωση των αναπτυξιακών στόχων αποτελεί κοινό χαρακτηριστικό των επιμέρους κλάδων, ωστόσο παρατηρούνται διαφοροποιήσεις στην πορεία των δεικτών εμπιστοσύνης και απασχόλησης – με τη **βιομηχανία να παρουσιάζει μια σχετικά λιγότερο αναμικτή ανάκαμψη**. Αναλυτικότερα:

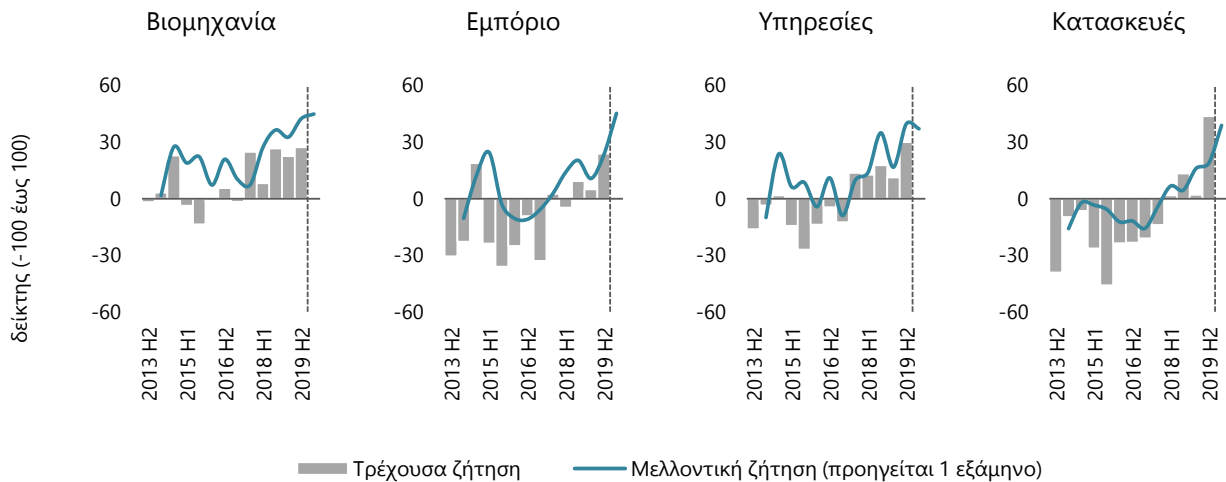
Βιομηχανία: Κάμψη 3 μονάδων παρουσιάζει ο δείκτης εμπιστοσύνης – περιορίστηκε στις 25 μονάδες – ωστόσο οι αναπτυξιακοί στόχοι εξακολουθούν να ενισχύονται (αύξηση 10 μονάδων). Ελαφρώς αρνητικά κινήθηκαν και οι προσδοκίες απασχόλησης με το ποσοστό των ΜμΕ που προβλέπουν αύξηση να περιορίζεται κατά 2 π.μ.

Εμπόριο: Ενισχύθηκε κατά 10 μονάδες ο δείκτης εμπιστοσύνης διαμορφούμενος στις 23 μονάδες που αποτελεί ιστορικό υψηλό. Επιπλέον, σημαντική αύξηση καταγράφουν οι αναπτυξιακοί στόχοι (+23 π.μ.) και οι προοπτικές απασχόλησης με το ποσοστό των ΜμΕ που εκτιμά αύξηση να αυξάνεται κατά 17 π.μ. στο 31% του τομέα και το ποσοστό που εκτιμά μείωση να περιορίζεται στο 2% (από 11%).

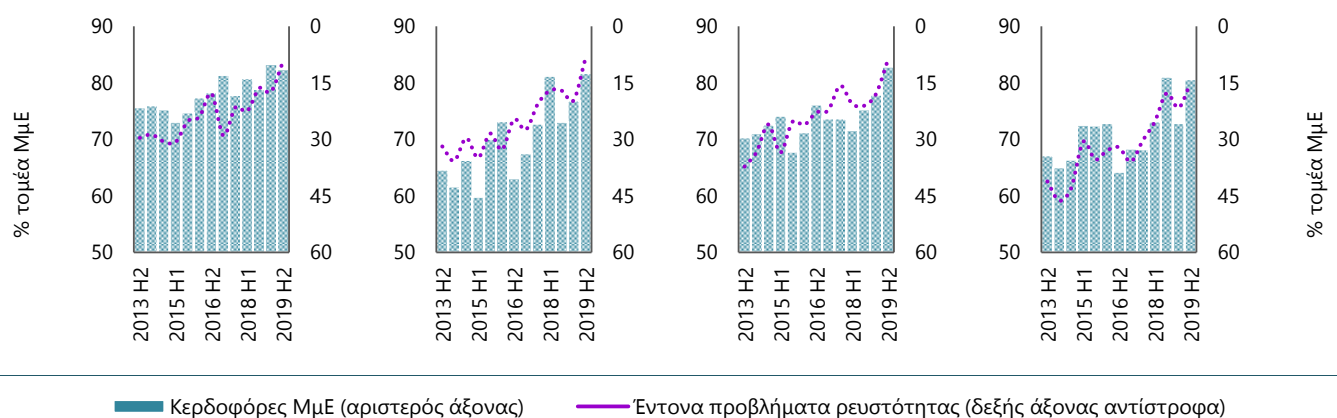
Υπηρεσίες: Συνεχίζεται η ανοδική πορεία του δείκτη εμπιστοσύνης – φθάνοντας τις 34 μονάδες – και των στόχων ανάπτυξης – αύξηση κατά 12 – μονάδες ενώ στασιμότητα παρουσιάζουν οι προοπτικές απασχόλησης.

Κατασκευές: Για 1^η φορά σε θετικό έδαφος (9 μονάδες) πέρασε ο δείκτης εμπιστοσύνης και ταυτόχρονα συνεχίζεται η ενίσχυση των αναπτυξιακών στόχων (+7 π.μ.), ενώ σημαντική είναι η βελτίωση των προοπτικών απασχόλησης με το ποσοστό των επιχειρήσεων που προσδοκούν αύξηση της απασχόλησης να αυξάνεται στο 42% (από 32%) με ταυτόχρονη ισόποση μείωση του ποσοστού των ΜμΕ που εκτιμούν μείωση της απασχόλησης.

Εξέλιξη Ζήτησης

Κερδοφορία & ρευστότητα

Πηγή: Έρευνα συγκυρίας Εθνικής Τράπεζας

Θετικά κινήθηκαν οι τρέχουσες πωλήσεις και στους τέσσερις κλάδους, με τις κατασκευές να ξεχωρίζουν θετικότερα (+42 μονάδες) ακολουθούμενες σε επιδόσεις από το εμπόριο και τις υπηρεσίες (+19 μονάδες και στους δύο κλάδους), ενώ η βιομηχανία παρουσίασε την μικρότερη μεταβολή (+4 μονάδες).

Διαφοροποιήσεις παρουσιάζονται ωστόσο στις προσδοκίες για την πορεία των μελλοντικών πωλήσεων όπου οι κλάδοι του εμπορίου και των κατασκευών παραμένουν έντονα αισιόδοξοι – με αύξηση 22 και 10 μονάδων αντίστοιχα – ενώ στην βιομηχανία παρουσιάζεται κάμψη της τάσης ανόδου (μόλις +3 μονάδες) και στις υπηρεσίες ελαφρά κάμψη (-3 μονάδες) εν μέρει λόγω της χειμερινής περιόδου που η επίδραση του τουρισμού είναι αρνητική.

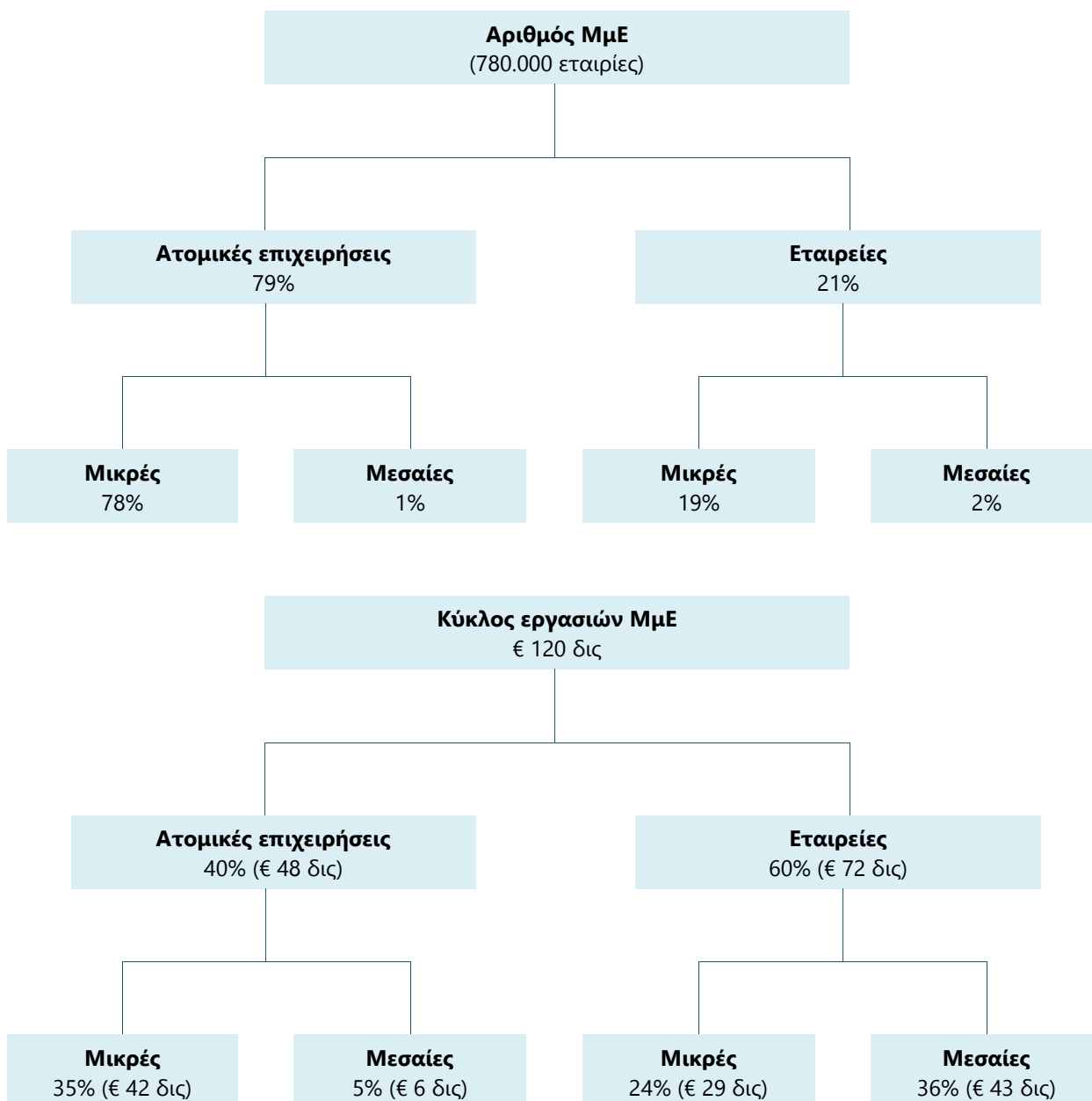
Σε υψηλά επίπεδα εξακολουθεί να κινείται το ποσοστό κερδοφόρων επιχειρήσεων σε όλους τους κλάδους, με τις υπηρεσίες να ξεχωρίζουν περισσότερο θετικά για την συνεχή βελτίωση που παρουσιάζει επιτυγχάνοντας νέο υψηλό δεγιάς (83% του τομέα). Κατασκευές και εμπόριο βελτίωσαν σημαντικά τις επιδόσεις τους (+8 και +5 μονάδες) χωρίς ωστόσο να ξεπεράσουν το προηγούμενο ιστορικό υψηλό τους, ενώ η βιομηχανία ξεχωρίζει ως ο μόνος κλάδος που παρουσιάζει ελαφρά μείωση της τάξης της 1 π.μ. στον αριθμό των κερδοφόρων επιχειρήσεων.

Τέλος πολύ θετική εξέλιξη είναι η μείωση των προβλημάτων ρευστότητας σε όλους τους κλάδους, με τους βιομηχανία, εμπόριο και υπηρεσίες να επιτυγχάνουν επίδοση κάτω από το 10% (9%, 8% και 9% αντίστοιχα του τομέα) και μόνο ο κλάδος των κατασκευών να παραμένει υψηλότερα (στο 15% του τομέα).

Παράρτημα III: Μεθοδολογία

Χαρτογράφηση του τομέα των ΜμΕ στην Ελλάδα

* Για τους σκοπούς της ανάλυσης ορίζονται: μικρές οι επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών χαμηλότερο του €1 εκατ. και μεσαίες οι επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών μεταξύ €1 εκατ. και €10 εκατ.. * Στην άνω χαρτογράφηση τα χαρακτηριστικά κάθε κατηγορίας προσεγγίστηκαν βάσει κατηγοριοποίησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που διακρίνει τις επιχειρήσεις βάσει αριθμού εργαζομένων (μικρές: έως 10 εργαζόμενοι και μεσαίες: 10-50 εργαζόμενοι).

Πηγή: Ευρωπαϊκή επιτροπή (SBA Factsheet 2015), Eurostat, ΕΛ.ΣΤΑΤ. (Διαρθρωτική Έρευνα Επιχειρήσεων 2015), Εκτιμήσεις ΕΤΕ

- Οι σχεδόν 780,000 ΜμΕ στην Ελλάδα συνεισφέρουν ετησίως κύκλο εργασιών της τάξης των €120 δις
- Τα 4/5 των ΜμΕ αντιστοιχούν σε ατομικές επιχειρήσεις, οι οποίες καλύπτουν αντίστοιχο μερίδιο στο σύνολο του εγχώριου εταιρικού τομέα (έναντι μόλις 1/2 του εταιρικού τομέα στην Ευρώπη).
- Αν και σε αριθμό υπερτερούν οι ατομικές επιχειρήσεις, το μεγαλύτερο μερίδιο του κύκλου εργασιών (της τάξης του 60%) παράγεται από εταιρείες διάφορων νομικών μορφών (ΑΕ, ΟΕ, ΕΕ, ΕΠΕ κτλ.).

Περιγραφή δείγματος

Κατανομή αριθμού εταιρειών δείγματος ^[1]					
Κύκλος εργασιών (εκατ. €)	Βιομηχανία	Εμπόριο	Υπηρεσίες	Κατασκευές	Σύνολο ΜμΕ
1: (0 – 0,1]	43	47	50	55	195
2: (0,1 – 0,5]	45	41	42	39	167
3: (0,5 – 1,0]	33	26	33	26	118
4: (1,0 – 2,5]	45	54	50	21	170
5: (2,5 – 5,0]	56	59	42	14	171
6: (5,0 – 10,0]	43	53	33	10	139
Σύνολο ΜμΕ	265	280	250	165	960

[1] Ανάλογα με τη διαθεσιμότητα των στοιχείων υπάρχει πιθανότητα αποκλίσεων της τάξης του 10%

Σύνθεση εταιρικού τομέα ΜμΕ ^[2] (βάσει κύκλου εργασιών)					
Κύκλος εργασιών (εκατ. €)	Βιομηχανία	Εμπόριο	Υπηρεσίες	Κατασκευές	Σύνολο ΜμΕ
1: (0 – 0,1]	4%	5%	5%	6%	20%
2: (0,1 – 0,5]	5%	4%	4%	4%	17%
3: (0,5 – 1,0]	3%	3%	3%	3%	12%
4: (1,0 – 2,5]	5%	6%	5%	2%	18%
5: (2,5 – 5,0]	6%	6%	4%	1%	18%
6: (5,0 – 10,0]	4%	6%	3%	1%	14%
Σύνολο ΜμΕ	28%	29%	26%	17%	100%

[2] Σταθμισμένος μέσος όρος τελευταίας δεκαετίας

Πηγές: Μητρώο επιχειρήσεων ΕΛ.Στατ. (2007), ICAP database, Eurostat, εκτιμήσεις Εθνικής Τράπεζας

➤ Η ανάλυση αφορά δείγμα επιχειρήσεων με κύκλο εργασιών έως €10 εκατ., τις οποίες για τους σκοπούς της ανάλυσης ορίζουμε ως μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ).

➤ Η επιλογή των εταιρειών έγινε μέσω διαστρωματικής δειγματοληψίας (stratified sampling method), κατά τα πρότυπα αντίστοιχων ερευνών που πραγματοποιούνται από διεθνείς οργανισμούς. Ειδικότερα, επιλέχθηκαν συνολικά 1,160 εταιρείες, με τρόπο τέτοιο ώστε να κατανέμονται ομοιόμορφα βάσει δύο βασικών παραγόντων: την τάξη του κύκλου εργασιών (6 τάξεις μεγέθους) και τον κλάδο δραστηριοποίησης (Βιομηχανία, Εμπόριο, Υπηρεσίες, Κατασκευές).

➤ Προκειμένου να προκύψουν συμπεράσματα αντιπροσωπευτικά του εταιρικού τομέα ΜμΕ, πραγματοποιήθηκε στάθμιση των απαντήσεων ανάλογα με τη συμμετοχή της κάθε υποκατηγορίας στο συνολικό κύκλο εργασιών του τομέα. Με αυτόν τον τρόπο προέκυψαν συμπεράσματα (i) ανά μέγεθος, (ii) ανά κλάδο και (iii) συνολικά για τον εταιρικό τομέα ΜμΕ. Βάσει της μεθοδολογίας, οι διακρίσεις που γίνονται κατά την ανάλυση που ακολουθεί αναφέρονται κατά κανόνα σε μερίδια βάσει συνεισφοράς στον κύκλο εργασιών και όχι βάσει αριθμού εταιρειών.

Κατασκευή Δείκτη Εμπιστοσύνης

- Στοχεύοντας στην κατασκευή ενός δείκτη εμπιστοσύνης για τις ΜμΕ, έχουμε συμπεριλάβει κάποιες βασικές ερωτήσεις που αποτυπώνουν το επίπεδο δραστηριότητας κατά το προηγούμενο και επόμενο εξάμηνο. Το πρότυπο των ερωτήσεων βασίζεται στο εναρμονισμένο ερωτηματολόγιο που προτείνουν ο ΟΟΣΑ και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, βελτιώνοντας έτσι τη συγκρισιμότητα του δείκτη.
- Οι ερωτήσεις του δείκτη έχουν 3 εναλλακτικές απαντήσεις: αύξηση (+), σταθερότητα (=), μείωση (-) ή υψηλότερο από το κανονικό (+), κανονικό (=), χαμηλότερο από το κανονικό (-). Αρχικά μετατρέπουμε τον αριθμό των απαντήσεων ανά κατηγορία (+,=,-) σε ποσοστά και στη συνέχεια υπολογίζουμε το καθαρό ισοζύγιο αφαιρώντας το ποσοστό των (-) από το ποσοστό των (+). Δεύτερο εξάμηνο, ο δείκτης εμπιστοσύνης για κάθε κλάδο είναι ο μέσος όρος των καθαρών ισοζυγίων για τις παρακάτω ερωτήσεις:
  - ✓ Για τη βιομηχανία: Επίπεδο παραγγελιών, επίπεδο αποθεμάτων και μελλοντική τάση παραγωγής.
  - ✓ Για τις υπηρεσίες: Κατάσταση επιχείρησης προηγούμενου εξάμηνου, παρελθοντική και μελλοντική τάση ζήτησης.
  - ✓ Για το εμπόριο: Επίπεδο αποθεμάτων, παρελθοντική και μελλοντική ζήτηση.
  - ✓ Για τις κατασκευές: Επίπεδο ανεκτέλεστου υπολοίπου και μελλοντική τάση απασχόλησης.
- Για το σύνολο του εταιρικού τομέα των ΜμΕ, ο δείκτης εμπιστοσύνης εκτιμήθηκε ως ένας σταθμισμένος μέσος όρος των επιμέρους κλάδων (με σταθμίσεις τα μερίδια του κύκλου εργασιών των κλάδων στην οικονομία).
- Η τακτική διενέργεια της έρευνας σε εξαμηνιαία βάση θα μας προσφέρει την εικόνα της διαχρονικής πορείας των ΜμΕ, όπως θα αποτυπώνεται στο δείκτη. Για την εξαγωγή αξιόπιστων συμπερασμάτων, η σύγκριση θα διενεργείται μεταξύ του τρέχοντος επιπέδου του δείκτη και του μακροχρόνιου μέσου όρου του (με σκοπό τη διόρθωση ενδεχόμενης υπέρμετρης αισιοδοξίας ή απαισιοδοξίας (over-optimism or over-pessimism bias)).
- Στην πορεία του δείκτη εμπιστοσύνης (όπως και σε τυχόν άλλες διαχρονικές αναλύσεις) δεν λαμβάνεται υπόψη το κλείσιμο εταιρειών παρά μόνο η εξελίξεις που αφορούν τις επιχειρήσεις που βρίσκονται σε λειτουργία κατά την περίοδο διενέργειας της έρευνας.

Ταυτότητα της δειγματοληπτικής έρευνας

- Εταιρία: KANTAR
- Μεθοδολογία: Ποσοτική έρευνα, με τη μορφή τηλεφωνικών συνεντεύξεων (Computer Aided Telephone Interviewing- C.A.T.I.), με χρήση δομημένου ερωτηματολογίου 20 λεπτών.
- Δείγμα: Συνολικά διεξήχθησαν 960 συνεντεύξεις:
  - ✓ 480 επιχειρήσεις με τζίρο μέχρι 1εκ. ευρώ (ελεύθεροι επαγγελματίες, ατομικές επιχειρήσεις, ΟΕ, ΕΕ, ΕΠΕ, ΑΕ)
  - ✓ 480 επιχειρήσεις με τζίρο από 1-10εκ. ευρώ (ΟΕ, ΕΕ, ΑΕ, ΕΠΕ)
- Γεωγραφική κάλυψη:
  - ✓ Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Ηράκλειο, Ιωάννινα, Καβάλα, Λάρισα, Πάτρα
- Δειγματοληψία: Πολυσταδιακή, στρωματοποιημένη, μη αναλογική δειγματοληψία ως προς κλάδο, τάξη μεγέθους τζίρου & περιοχή σε κάθε ένα από τα δύο υπο-δείγματα. Quotas ως προς το μέγεθος του τζίρου για το booster δείγμα.
- Στατιστικό σφάλμα: στο σύνολο κάθε υπό-δείγματος των 580 επιχειρήσεων το μέγιστο στατιστικό σφάλμα είναι +/- 4,15% σε επίπεδο εμπιστοσύνης 95%.
- Περίοδος διεξαγωγής: 07/10/2019 – 22/11/2019
- Διεξαγωγή: Η έρευνα διεξήχθη σύμφωνα με τους κώδικες δεοντολογίας της ESOMAR και του ΣΕΔΕΑ και τις προδιαγραφές ποιοτικού ελέγχου που ορίζονται από τον ΠΕΣΣ (Ποιοτικός Έλεγχος Συλλογής Στοιχείων). Για την διεξαγωγή της έρευνας πεδίου εργάστηκαν 39 ερευνητές και 2 επιθεωρητές, με εμπειρία και εξειδίκευση σε έρευνες επιχειρήσεων.

Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις

Έρευνα Συγκυρίας

Ιανουάριος 2020

Τζέση Βουμβάκη

Deputy Chief Economist

(+30210) 334 1549

e-mail: fvoumv@nbg.gr

Αθανασία Κουτούζου

Head of Entrepreneurship & Business Analysis

(+30210) 334 1528

e-mail: koutouzou.ath@nbg.gr

Αναλυτές:

Γεώργιος Σακκάς

(+30210) 334 1547

e-mail: sakkas.georgios@nbg.gr

Νίκη Κωνσταντοπούλου

(+30210) 334 1646

e-mail: konstantopoulou.niki@nbg.gr

Ιωάννης Κρόμπας

(+30210) 334 1207

e-mail: krompas.ioannis@nbg.gr

Το παρόν δελτίο προορίζεται αποκλειστικά για την ενημέρωση επαγγελματιών επενδυτών οι οποίοι καλούνται να προβούν στην υλοποίηση των επενδυτικών τους αποφάσεων χωρίς να στηρίζονται στα περιεχόμενά του. Σε καμία περίπτωση το παρόν δελτίο δεν θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί ή να θεωρηθεί ως πρόταση για πώληση είτε ως παρότρυνση για οποιαδήποτε πρόταση αγοράς. Τα στοιχεία που αναφέρονται στο παρόν δελτίο προέρχονται από πηγές που θεωρούνται αξιόπιστες. Μη όντας σε θέση να αποκλείσει το ενδεχόμενο λάθους από μέρους των εν λόγω πηγών η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος δεν εγγυάται για ακρίβεια, την επικαιρότητα ή τη χρησιμότητα οποιασδήποτε πληροφορίας. Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος και οι θυγατρικές της εταιρίες δε φέρουν καμία ευθύνη για οποιαδήποτε άμεση ή παρεπόμενη ζημία απορρέει από οποιαδήποτε χρήση της παρούσας αναφοράς.